

SKJERVØY KOMMUNE
Postboks 145
9189 SKJERVØY

Dato: 30.09.2024
Dok.nr: 24/07970-14
Deres ref: 21/1472 Innspill-
planforslag-
kystsoneplan
Saksbehandler: Andreas Einevoll

Fylkeskommunens uttalelse - Høring - Kystsoneplan for Kvæningen, Nordreisa og Skjervøy

Troms fylkeskommune skal som regional planmyndighet veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver. Ved utarbeidelse av kommuneplaner og reguleringsplaner skal fylkeskommunen ivareta interesser som berører kulturminne-, kulturmiljø- og landskapshensyn, friluftsliv, samordnet bolig-areal- og transportplanlegging, kjøpesenter, regional plan eller planstrategi, barn og unges interesser, universell utforming, fylkesveger, havbruksinteresser og akvakultur. Etter folkehelsesloven har fylkeskommunen også et ansvar for å ivareta folkehelse i planleggingen og samfunnsutviklingen. FNs bærekraftsmål og klimaloven legges til grunn for fylkeskommunens vurdering av plansaker.

Troms fylkeskommune viser til deres oversendelse datert 12.06.2024 med høringsfrist 30.09.2024. Avdeling for areal- og samfunnsplanlegging har samordnet uttalelsen fra Troms fylkeskommune på vegne av våre ulike fagområder.

Formålet med kommuneplanens arealdel er å fastlegge fremtidig arealbruk i et langsiktig perspektiv med tilhørende bestemmelser og retningslinjer. Kystsoneplanen er kommuneplanens arealdel for sjøområdene, og angir langsiktige rammer for bruk og vern, og hvilke hensyn som må ivaretas ved disponering av arealene. Planen skal være et strategisk verktøy og skal sikre en helhetlig og forutsigbar forvaltning av sjøarealene.

Kystsoneplanen er utarbeidet som en interkommunal plan og omfatter sjøområdene i Skjervøy, Nordreisa og Kvæningen kommune. Det er utarbeidet en felles planbeskrivelse og konsekvensutredning, plankart for hver kommune og felles bestemmelser og retningslinjer.

I arbeidet med planen er det mottatt 24 innspill om nye areal for akvakultur og 8 innspill om endring av eksisterende formål for å kunne optimalisere eksisterende drift. 20 av innspillene om nye lokaliteter er videreført i planen og alle 8 innspill om endring er videreført.

Generell tilbakemelding til planforslaget

Planprosessen

Fylkeskommunen og andre sektormyndigheter har i sine innspill i løpet av planprosessen vært klar på viktigheten av å involvere alle interessegrupper i planarbeidet. Det ble lagt særlig vekt på å ivareta medvirkning fra fiskerne i planarbeidet, både for å ivareta fiskernes rettigheter i planområdet, få tilgang til førstehånds kunnskap om fiskerinæringens bruk av arealene i planområdet og ikke minst forsøke å minimere mulighetene for konflikt mellom de ulike arealbruksinteressene i området gjennom dialog mellom de ulike gruppene.

I planbeskrivelsen på s. 9 står det følgende:

Postadresse:

Troms fylkeskommune
Postboks 6600, 9296 Tromsø

Kontakt:

E-post: postmottak@tromsfylke.no
Telefon: 77 78 80 00

Nettside:

tromsfylke.no

«Det er gjennomført en god medvirkningsprosess gjennom åpenhet, invitasjon og tilgjengelighet med tanke på å sikre mulighetene for en reell og aktiv medvirkning fra alle interessegrupper i den hensikt å gjøre gjeldende plan bedre i forbindelse med dette revisjonsarbeidet.

Medvirkning er tidkrevende og må avstemmes mot ønsket fremdrift i prosjektet. God informasjon er også god medvirkning, og følgelig er det annonsert i dagspresse (Framtid i Nord) om både oppstart og høring av planprogram og høring av planforslag. Videre er dokumenter og øvrig relevant informasjon om prosjektet gjort tilgjengelig via kommunenes nettsider.»

Det er Fylkeskommunens klare oppfatning at i denne planprosessen er det ikke lagt opp til medvirkning fra ulike interessegrupper på en tilfredsstillende måte. Det faktum at de ulike fiskerlagene i området ikke er blitt kontaktet og heller ikke invitert til dialogmøter i løpet av planprosessen er svært uheldig for hele planprosessen. Det at medvirkning kan være tidkrevende og må avstemmes mot ønsket fremdrift i prosjektet, er ikke et gyldig argument for å utelate enkelte interesser fra å medvirke i planarbeidet. Det er selvsagt at medvirkning fra ulike interessegrupper kan være tidkrevende, men det er også en nødvendighet for at planforslaget skal kunne tjene som et strategisk styringsverktøy for kommunene. De ulike brukerne av områdene kan sitte på verdifull kunnskap som ofte ikke kan hentes fra nasjonale databaser mv. Dette kan i neste omgang bidra til at planforslaget utarbeides på et manglete kunnskapsgrunnlag.

At det legges opp til medvirkning fra fiskerlagene etter at planforslaget er lagt ut til høring, er etter fylkeskommunen vurdering alt for sent og retter ikke opp i den feilen som ble begått da de ikke ble invitert inn i planprosessen på et tidligere stadium.

I planbeskrivelsen så antydes det at det har vært gjennomført en god medvirkning fra de lokale fiskerne, siden dette ikke er tilfelle, så må det rettes opp i plandokumentene.

Konsekvensutredninger

Den overordnede konsekvensutredningen som er utarbeidet er ikke godt nok utført til at den kan fungere fullt ut som grunnlag for beslutninger. Utredningen fremstår mer som et forsøk på å tydeliggjøre hva som skal til for å kunne etablere flere akvakulturlokaliteter, og en heller mangelfull beskrivelse av forhold og konsekvenser som taler imot en ny etablering av akvakulturlokalitet.

Konsekvensutredningen inneholder svært mye informasjon og data fra ulike datakilder, hvor alt ikke er like relevant for de konklusjonene som utredningen kommer med. Svært ofte viser ikke konsekvensutredningen til hva som er drøftet og vurdert forut for konklusjonene. I en konsekvensutredning på dette nivået, så må det forventes at det kommer klart frem hvilke vurderinger en konklusjon hviler på.

Når det gjelder konsekvensutredningen av de innspillene som det ble valgt å ta med i planen, så anser fylkeskommunen heller ikke den til å være av god nok kvalitet til å være et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag. Utredningen gjør ikke rede for konsekvensene av de foreslåtte tiltakene på en tilfredsstillende måte. Det er ikke gjort noe forsøk på å vurdere de ulike konsekvensene opp mot hverandre og de ulike konsekvensene blir heller ikke verdisatt. Det fremgår heller ikke hvor store konsekvensene må være for at et ønsket tiltak ikke blir tatt med videre.

Fylkeskommunen mener at konsekvensutredningene som er utført ikke oppfyller de kravene som følger av forskrift for konsekvensutredninger og dermed ikke kan tjene som et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag i den videre planprosessen. Konsekvensutredningene bærer preg av at det er større fokus på å legge til rette for flere nye akvakulturlokaliteter enn det er å gjøre rede for de samlede konsekvensene av de foreslåtte tiltakene.

Fylkeskommunen savner også en merknadsbehandling av de merknadene som ble gitt til varsel om planoppstart og høring av planprogrammet.

Merknader

Næring

Fylkeskommunene har gjennom akvakulturloven myndighet til å behandle søknader om akvakulturtilatelse og gi slike tillatelser. Fylkeskommunene har også myndighet til å fremme innsigelser på vegne av akvakulturinteressene i forbindelse med kommunal planlegging. I praksis betyr dette at fylkeskommunen kan fremme innsigelse mot planforslag som strider mot nasjonale interesser og målsettinger med tanke på tilrettelegging for akvakultur. Det er en bred og omforent politisk målsetting at det skal satses på akvakultur, og kommunene er som planmyndighet sentral i å legge premissene for denne utviklingen.

Det såkalte trafikkløssystemet legger til rette for vekst innenfor lakseoppdrett i grønne områder. I produksjonsområde 11, som bl.a. omfatter de aktuelle kommunene, er det blitt vurdert å være miljømessig forsvarlig å tillate kapasitetsøkning i hele perioden siden trafikkløssystemet ble satt i verk i 2018. For å realisere den kapasitetsøkning som allerede er tildelt til selskapene i området og som det kan forventes vil bli tildelt i kommende år, trengs det tilgang til gode lokaliteter som kan ivareta denne produksjonsøkningen på en miljømessig bærekraftig måte. I tillegg flytter tyngdepunktet for norsk lakseoppdrett seg stadig nordover som følge av arealmangel, sykdom- og luseproblemer lengre sør, og denne trenden vil trolig forsterkes ytterligere med klimaendringene.

Oppdrettsnæringa er svært viktig for Nord-Troms regionen, i likhet med fylket ellers. Planforslaget tolkes som et ønske om å legge til rette for videre vekst og speiler den positive utviklingen som næringa har bidratt til med tanke på verdiskaping og sysselsetting i området. Planforslaget inneholder en rekke forslag til nye områder for akvakultur, i tillegg til utvidelser av arealer på eksisterende lokaliteter. Dette er i tråd med nasjonale mål og Troms fylkeskommune ser derfor ingen grunn til å fremme innsigelse mot planforslaget som følge av manglende tilrettelegging for akvakultur. Selv om en god del av de foreslåtte arealene trolig ikke vil bli endelig vedtatt som følge av konflikt med andre interesser, forventes at planforslaget vil gi rom for en viss økning av tilgjengelige arealer for akvakultur som et grunnlag for videre vekst og utvikling i regionen.

I planforslaget skilles det i henhold til bestemmelsene i § 4.5 mellom arealer til akvakultur av alle arter og arealer til det som benevnes som lavtrofiske arter. Alle disse arealene er en kombinasjon av énbruksområder (VA) til selve anleggsinstallasjonen og med utenforliggende flerbruksområder (VKA) til fortøyninger. I tillegg inneholder planforslaget flerbruksområdet V, hvor det kan søkes om alle former for akvakultur, og flere ulike flerbruksområder som alle er benevnt med V1 (jf. bestemmelsene § 4.2) og som både omfatter store sammenhengende områder og mindre avgrensede områder.

Troms fylkeskommune har ingen konkrete innspill eller merknader til de enkelte nye arealene som er avsatt til énbruksområder (VA) i planforslaget. Generelt er det vår oppfatning at énbruksområder til akvakultur er det som gir best forutsigbarhet på vår del av norskekysten siden det her også er betydelig fiskeriaktivitet som skal leve side om side med akvakultur, noe som også ble spilt inn i vår høring til planprogrammet. Planforslaget synes i stor grad å ha lagt dette til grunn og det vil trolig være hensiktsmessig med tanke på en mest mulig konfliktavklart og balansert utvikling hvor ulike brukerinteresser hensyntas.

Vi registrerer at de aller fleste forslag til nye arealer kommer fra allerede etablerte aktører i området. Fylkeskommunen finner det i den sammenheng det nødvendig å påpeke at forslagsstillerne ikke kan påregne at det er de som får akvakulturtillatelse på det aktuelle arealet selv om det er de som har spilt det inn. Om det er flere søkere på et ledig areal, så vil fylkeskommunen gi tillatelse til den aktøren som etter ulike kriterier vurderes å ha størst behov for lokaliteten.

Planforslaget har også tatt høyde for at eksisterende lokaliteter kan trenge arealtilpasninger for å kunne utnytte lokaliteten optimalt. Dette er bra, da det er viktig at slike tilpasninger gjøres i forbindelse med revisjon og ikke gjennom dispensasjonsprosesser.

Med tanke på de flerbruksområder som foreslås (benevnt V og V1 i bestemmelsene § 4.2) er det påfallende at det ikke er gjort KU for noen av dem. Vi kan heller ikke finne at planbeskrivelsen har noen nærmere beskrivelse av disse. I bestemmelsene heter det at i V-områdene kan det søkes om alle former for akvakultur, mens det i V1-områdene ikke vil være tillatt med akvakultur for anadrom fisk.

I henhold til planforslaget mener man det vil være bortkastet å gjennomføre store tunge KU-er til millionkostnader uten å vite hvilken teknologi som skal anvendes i disse flerbruksområdene. Dette med henvisning til at det er en rivende teknologisk utvikling i næringa. «Hovedhensikten med store flerbruksområder med A er at en endelig avklaring må tas i lys av anvendt teknologi som vil endre seg stort de nærmeste årene», heter det. Slik vi forstår bestemmelsen i § 4.2 med retningslinjer skal konsekvensutredning og avveining mot andre interesser skje i forbindelse med eventuelle søknader om akvakultur i disse områdene. Det betyr at man i stor grad overlater avgjørelsene til fylkeskommunen og statlige sektormyndigheter.

For V-området, som - slik vi tolker det - har til hensikt å ha tilgjengelige arealer for havbruk til havs, kan vi til en viss grad forstå at det kan være vanskelig å forutse hvilken teknologi det vil være snakk om ved eventuelle framtidige søknader om akvakultur. Imidlertid sier det seg vel selv at eventuelle installasjoner i et så eksponert havområde uansett vil kreve store tekniske innretninger for å stå imot naturkreftene. De installasjoner som allerede er i drift i eksponerte områder viser nettopp det (jf. f.eks. til havfarmen til Salmar). I det foreslåtte V-området er det en god del fiskeriaktivitet med både passive og aktive redskap. I tillegg er det registrert relativt store korallforekomster. En stor offshore-installasjon i et slikt område vil opplagt ha konsekvenser både for annen bruk og biologisk mangfold.

Man får det inntrykk at man med dette store V-området velger å skyve prioriteringene foran seg. I en konsekvensutredning skal man forholde seg til kjent kunnskap. Med den kunnskap man allerede har om brukerinteresser, biologisk mangfold og annet i området, burde det vært mulig å innsnevre dette havstykket til et betydelig mindre område som kunne være aktuelt for eksponert akvakultur, og dermed også lettere å konsekvensutrede det med utgangspunkt i sannsynlig anvendt teknologi.

Når det gjelder V1-områdene, så er dette flere mindre og større områder i alle de tre kommunene. Her kunne man med fordel ha differensiert de ulike områdene ved å gi dem ulik benevning. Dette ville ha gjort det enklere for høringsinstansene å gi konkrete innspill til planforslaget for disse arealene. Det samme gjelder for muligheten til en hensiktsmessig konsekvensutredning.

I henhold til plan- og bygningsloven skal det i områder hvor arealplanen bare angir hovedformål for arealbruk i nødvendig utstrekning gis bestemmelser som klargjør vilkårene for bruk og vern av arealene. Slik planforslaget framstår mener vi disse V-områdene i praksis vil være å regne som tilnærmet uplanlagte, til tross for at det er gitt noen bestemmelser og retningslinjer.

I sammenheng med vår vurdering av disse flerbruksområdene, vil vi påpeke at det ikke avsatt noen særskilte arealer til torsk eller andre marine arter. Matfiskoppdrett av torsk ser ut til å komme for fullt nå, men utviklingen hemmes for en stor del av mangel på arealer. Dette skyldes ikke minst at det meste er opptatt til lakseoppdrett, men også at det i henhold til akvakulturloven ikke er tillatt med torskeoppdrett i gyteområder/gytefelt for torsk. I planområdet er situasjonen at omtrent hele Kvænangsfjorden med sidefjorder er dominert av gytefelt/gyteområder, i tillegg til Reisafjorden, Rotsundet og andre områder. I arealer avsatt til akvakultur her, enten det gjelder énbruk eller flerbruk, vil det derfor ikke være realistisk å få akvakulturtillatelse for torsk. I praksis vil det derfor være mulige arealer i Skjervøy kommune som kan være aktuelle for torskeoppdrett.

I de arealene som er avsatt til énbruk for alle arter er det grunn til å tro at en torskesøknad i mange tilfeller vil tape i kampen mot lakseoppdrett. Nesten alle de nye forslagene til énbruk for alle arter i Skjervøy kommune ligger videre så nært til andre lakseoppdrettsanlegg at det bare vil være laks som er aktuelt. Det betyr at det nesten bare vil være i V1-flerbruksområdene i Skjervøy kommune det kan være mulig å finne lokaliteter til torsk. Matfiskoppdrett av torsk benytter samme teknologi som laks (dvs. (merder i rammefortøyning) og er dermed like arealkrevende. Slik planforslaget for Skjervøy kommune framstår, vil det være vanskelig å finne plass til torskelokaliteter også i disse områdene på grunn av tettheten av lakseanlegg, farleder, fiske og andre forhold.

For hele planområdet sett under ett ser det ut til at lokaliteter til torsk kan bli svært vanskelig å finne. Vi henstiller derfor til planmyndighetene om særskilt å vurdere om noen arealer kan avsettes eksklusivt til oppdrett av torsk eller marine arter generelt.

Om planbestemmelsene i § 4.5 og korresponderende planbeskrivelse

Planbestemmelsene i § 4.5 i og korresponderende tabeller 5.1, 5.2 og 5.4 i planbeskrivelsen er ikke i samsvar med hverandre.

I planbeskrivelsen tabell 5.1 som omhandler 24 formål for akvakultur i gjeldende plan som foreslås videreført uten endring, er det påført at dette gjelder for laks (bortsett fra VA 22 som gjelder skjell), mens det i planbestemmelsen § 4.5 står at disse områdene er forbeholdt oppdrett av alle arter.

Hensikten i planbeskrivelsens tabell 5.1 er trolig å beskrive hva det er gitt akvakulturtillatelse for i dag, men dette kan jo endre seg. Dersom gjeldende akvakulturtillatelse for noen av disse arealene skulle gå ut eller at virksomheten på den aktuelle lokaliteten opphører, er det i ht. planbestemmelsen åpent for oppdrett av alle arter. Vi anbefaler at planbeskrivelsen endres slik at den er i samsvar med bestemmelsen i § 4.5 slik at misforståelser unngås. Det samme gjelder for planbeskrivelsens tabell 5.2 som omhandler arealer hvor det foreslås endring av eksisterende formål til akvakultur.

I planbeskrivelsens tabell 5.4 som omhandler forslag til nye arealer for akvakultur er det under kolonnen «art» skrevet «Laks» for følgende arealer: VA 04, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 26, 29, 30, 44 og 45. I planbestemmelsens § 4.5 står det at alle disse områdene er forbeholdt oppdrett av alle arter. Vi anbefaler at planbeskrivelsen endres slik at den er i samsvar med bestemmelsen i § 4.5 slik at misforståelser unngås.

Videre, i planbeskrivelsens tabell 5.4 under kolonnen «art», er det skrevet «Tare» for følgende arealer: VA 17, 18, 19, 32, 39, 42 og 51. I planbestemmelsens § 4.5 side 9 står det at disse områdene, i tillegg til eksisterende areal VA 24, er forbeholdt lavtrofiske arter. Vi anbefaler at dette endres i samsvar med planbeskrivelsen. Selv om tare er det mest aktuelle i dag med

tanke på lavtrofisk akvakultur, er det andre lavtrofiske arter som også kan være aktuelle. Videre er tare bare en fellesbetegnelse på flere ulike arter. Vi anbefaler derfor at man i planbeskrivelsen tar inn en kort redegjørelse for hva man regner som lavtrofiske arter da dette ikke nødvendigvis er forståelig for alle.

Lavtrofiske arter omfatter de livsformene som befinner seg nederst i næringskjeden. I tillegg til alger (planteplankton, tang og tare mm.) som produserer sin egen næring gjennom fotosyntese (primærprodusenter), kan dette også omfatte arter som beiter på primærprodusentene (f.eks. ulike arter av skjell og pigghuder).

I planleggingen har kommunen likevel myndighet til å skille på artsnivå. Det står derfor fritt til kommunen å bestemme at noen arealer skal avsettes eksklusivt til tareoppdrett for eksempel, om det er ønskelig. Dersom man derimot i bestemmelsene skriver «lavtrofiske arter» som en generell betegnelse, vil potensialet være et vidt spekter av søknader for akvakultur (jf. avsnittet over), selv om ulike arter av skjell og tare er det mest sannsynlige.

Vannforvaltning

Bakgrunn

Troms fylkeskommune er vannregionmyndighet for Vannregion Troms (som omfatter med små avvik Troms fylke), jf. *Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften)*. Formålet med vannforskriften er at vannforvaltningen skal beskytte og forbedre vannmiljøet, samt sikre bærekraftig bruk av vannressursene for å kunne ivareta både miljøet og samfunnets behov, inkludert økonomisk utvikling.

Vannregionmyndigheten er ansvarlig for å samordne vannforvaltningen i sin region, inkludert utarbeidelsen av vannforvaltningsplaner og tiltaksprogrammer i henhold til vannforskriften. Som vannregionmyndighet har fylkeskommunen en viktig rådgivende funksjon og kan gi innspill til regionale og kommunale planer for å sikre at disse planene ivaretar miljømålene i vannforskriften. Fylkeskommunen kan fremme innsigelser i visse tilfeller, men dette er da basert på deres rolle etter plan- og bygningsloven, ikke etter vannforskriften.

Vannregion Troms omfatter seks vannområder hvorav to av dem, vannområde Lyngen-Skjervøy og vannområde Kvæningen-Nordreisa, ligger helt nord i vannregionen. Planområdet til denne kystsonen ligger både i vannområde Lyngen-Skjervøy og i vannområde Kvæningen- Nordreisa.

Merknader til høringsdokumentene

Planbeskrivelse

Vannforskriften setter krav om at alle vannforekomster skal oppnå minst "god økologisk tilstand" og "god kjemisk tilstand". Dette innebærer blant annet at vannforekomstene skal beskyttes mot forurensning, reguleringer som påvirker vannføringen negativt, og andre inngrep som kan skade økosystemene i vannet.

Kystsonenplanens planområde omfatter kystvannforekomster til Kvæningen, Nordreisa og Skjervøy kommuner, jf. kap. 4 Planområdet. Det bør legges merke til at planområdet ligger både i vannområde Kvæningen-Nordreisa og vannområde Lyngen-Skjervøy, noe som medfører at eventuelle henvisninger og reguleringer i forhold til vannforskriften og *Regional vannforvaltningsplan for Troms og Finnmark vannregion 2022-2027* (samt tilhørende 2 tiltaksprogram) må ta hensyn til begge vannområder. Dette gjelder spesielt for beskrivelser i planforslag til «Konsekvensutredning».

Foreliggende *Planbeskrivelse* beskriver ikke forholdet mellom kystsoneplanen som er på høring og *Regional vannforvaltningsplan for Troms og Finnmark vannregion 2022-2027* (samt tilhørende tiltaksprogram). Det vil si at der ikke gjort rede for om, og i så fall hvordan, planen vil etterkomme de kravene som settes etter vannforskriften.

Det hadde vært ønskelig at høringsforslag til planbeskrivelsen også inneholder beskrivelse av tiltak for oppfølging og overvåking av miljøpåvirkninger etter at planen er vedtatt. Dette kan inkludere krav til overvåking av vannkvalitet og andre miljøfaktorer.

Planbestemmelser og retningslinjer

Foreliggende høringsdokument inneholder ingen beskrivelser av hvordan kommunene vil etterkomme sitt ansvar for å oppnå de mål som er fastsatt i *Regional vannforvaltningsplan for Troms og Finnmark vannregion 2022-2027* (samt tilhørende tiltaksprogram) og dermed sikre en bærekraftig forvaltning av vannforekomstene i planområdet.

Konsekvensutredning

Side 44 og 45

Beskrivelse av planområdets naturmiljø og miljøtilstand er hentet fra

<https://www.vannportalen.no/vannregioner/trondelag/mer-om-vannregion-trondelag/> og <https://vannnett.no/portal/> og <https://vannmiljo.miljodirektoratet.no/>

Denne beskrivelsen av påvirkninger gjelder hele Norge og er ikke nødvendigvis korrekt for planområdet. I tillegg er noe av det brukte datamateriale gamle (2015/2016). Videre viser en lenke åpenbart til data/beskrivelser fra Vannregion Trøndelag. Og noen av lenkene fungerer ikke og er dermed ikke brukbare.

Side 46 og 47

Beskrivelsen av kartene og figuren er misvisende, dvs.at figuren og kart tilsynelatende ikke har en klar sammenheng med teksten som omgir dem. Det mangler f.eks. legendene, kildene og kildedato til kartene og figuren.

Side 48

Vanndirektivet

«De tre kommunene består av to vannområder, hvor Lyngen er utenfor planområdet.

Vannområde Nordreisa -Kvænangen er utredet videre i overordnet konsekvensutredning i kap.

4. Vi har valgt bort vannområde Lyngen-Skjervøy da Skjervøy kommune ligger mer eksponert enn Nordreisa-Kvænangen (og forventes å være i bedre økologisk tilstand) og Lyngen kommune ligger utenfor planområdet. Lyngen-Skjervøy består også av ulike typer vannforekomster.»

Begrunnelsen for å velge bort vannområde Lyngen-Skjervøy fordi Skjervøy kommune *ligger mer eksponert enn Nordreisa-Kvænangen (og forventes å være i bedre økologisk tilstand)* ansees som er (for) grov forenkling av forholdene. Siden store deler av planområdet ligger i vannområde Lyngen-Skjervøy bør konsekvensutredningen hensynta og bruke data også fra dette vannområde. 3

Konsekvensutredningen beskriver og hensyntar kun to påvirkningstyper, nemlig «Vann og avløp» og «Landbruk», som har betydning for vannkvaliteten i planområdet. Derimot kan dette muligens skyldes mangelfullt datagrunnlag. For eksempel er det ikke blitt referert til data fra «*Hovedutfordringer i vannområde Nordreisa-Kvænangen 2022-2027*» og «*Hovedutfordringer i vannområde Lyngen-Skjervøy 2022-2027*». Her vises spesielt til kap. 4.2. *Samfunnsutvikling, klimaendringer, planlagt aktivitet og virksomhet* i de respektive dokumentene.

Side 97

4.2 Konsekvenser for vannmiljø og samlet effekt av nye tiltak

Her omtales og beskrives det kun vannområde Kvænangen-Nordreisa og ikke vannområde Skjervøy-Lyngen. Se for øvrig merknad til side 48.

Figurer og tilhørende tekst er fremstilt svært uoversiktig og mangelful. Figurene burde nummeres og bedre henvises til i teksten.

Beskrivelsen av data hentet fra Vann-nett på sidene 98-101 gjelder kun ett vannområde og er fremstilt på en uoversiktig måte. Beskrivelsen er mangelfullt og kun på et overordnet nivå.

Selv om det blir presentert noen data så blir disse ikke satt i en kontakt og leder ikke til en konklusjon ift. konsekvenser for vannmiljø og samlet effekt av nye tiltak.

Avsluttende kommentar

Omtalelsen av forhold som reguleres vannforskriften bærer, særlig i konsekvensutredningsdokumentet, preg av «hastverk» og er til dels overfladisk og mangelfull. Fremstilling av data fra Vann-nett og bruken av data i utredningen ansees som mangelfull. At det ikke er blitt brukt data fra vannområde Lyngen-Skjervøy er en stor mangel i konsekvensutredningsdokumentet.

Kulturarv

Selv om planbeskrivelsen gir uttrykk for at planen skal avveie vern og bruk i et helhetlig perspektiv har utredningene størst vekt på havbruk. I kommunene finnes 20 eksisterende lokaliteter. Det har kommet inn 24 nye forslag der 20 er tatt inn planen som er på høring. På 8 av de eksisterende søkes det om utvidelser på grunn av behov for nye rammer eller andre forhold som kan føre til større eller endrede arealbehov.

Nye havbrukslokaliteter: Konsekvensutredningene knyttet til kulturmiljø og landskap

Utredningene i tabellform konkluderer gjennomgående med at de nye lokalitetene som foreslås ikke har noen vesentlige store konsekvenser og påvirkning på kulturmiljø. I de fleste tilfeller framstilles virkningene som «ikke relevant». Det finnes også formuleringer om at det «ikke er kulturminner på land som påvirkes av tiltak i sjø». Under utredningstemaet landskap, estetikk, bosetting og bebyggelse kan de negative konsekvensene formuleres som at «anlegg kan oppfattes som skjemmende» eller anleggene kan oppfattes som «visuelt forstyrrende».

Det er uklart hva som ligger til grunn for -, i alle fall er det ikke eksplisitt om - eller hvilke metoder som ligger til grunn for konklusjonen. Er det for eksempel avstand eller siktlinjer, eller begge forhold? Siktlinjer fra kulturminner og kulturmiljø som kan fortelle noen konsekvenser for opplevelsesverdier kan være en innfallsvinkel, så vel som følger av støy og lyssetting.

Vi synes det er gjort en overfladisk arkivsjekk i Askeladden. Vi kan ikke på noe sted finne at det er nevnt noen automatisk freda kulturminner i tilstøtende landareal til tross for at det finnes. Ved Seljeholmen i Bakkebyfjorden foreslås en ny lokalitet for tare som ligger svært nær gravminner på holmen. Den fredete Maursundgården ligger relativt nært forslag til nytt anlegg for tare og blåskjell i Maursundet. Her bør konsekvensene utredes med utgangspunkt i siktlinje fra gården. Det ligger også flere automatisk freda kulturminnelokaliteter mellom Rein fjordneset og Pilvågen i Rein fjorden med umiddelbar nærhet til et nytt foreslått anlegg. Det samme gjelder en betydelig utvidelse av eksisterende anlegg ved Follesøy mot Rakkenes og Berlevika. I begge disse tilfellene er konklusjonen i utredningen at utredning i forhold til kulturminner og – miljø ikke er

relevant. I det store og hele er redegjørelsen for kulturminner på land så mangelfull at de må forbedres, også med hensyn på mulige konsekvenser.

Det finnes også anlegg ved Spildra som ligger innenfor et nasjonalt verdifullt kulturlandskap (KULA) uten at det nevnes eller er vurdert konsekvenser for. KULA landskap er nevnt i planbeskrivelsen, men utelatt når det kommer til de nye forslagene for havbruk.

Vi savner også en nærmere omtale og verdisetting av landskapet i planbeskrivelsen og vurdering av kystplanens konsekvenser. Her viser vi til referansesystem for landskap i Norge (NIJOS 2005) <https://nibio.brage.unit.no/nibio-xmlui/handle/11250/2557712> .

Planområdet faller inn under *landskapsregion 32 – Fjordbygdene i Nordland og Troms, og landskapsregion 37 – Kystbygdene i Troms*. Regionene er videre delt inn underregioner. Her redegjøres det for topografiske særtrekk, tradisjonell og nåtidig ressursutnyttelse, verdier og trekk ved kulturlandskapet. En underregion av fjordbygdene omfatter grovt sett Indre deler av Kvæningen, Reisafjorden og Kågsundet. Til kystbygdene tilhører ytre deler av Kvæningen med øyer, Arnøya, Kågen, Skjervøy, Vorterøya, Skillet mellom underregionene går nord på Uløya i linje mot Meiland. Det vektlegges i planbeskrivelsen at havbruksanleggene er temporære, at de ikke etterlater seg varige spor i landskapet til forskjell fra bygninger på land. Dette kan vi være enige i, men de er som oftest ikke kortvarige og det har effekter på landskapet som må utredes i nåtiden.

Kulturelle økosystemtjenester

Sjø og kyst er steder med kulturarv, både i form av de fysiske sporene som kulturminner og kulturmiljø og den immaterielle kulturarven som tradisjoner, stedsidentitet og lokal tilhørighet [Blogg: Økende press på kystområder – hva skjer med kulturarven? — Norsk institutt for kulturminneforskning \(niku.no\)](#)

Innenfor et økosystem tilhører den immaterielle kulturarven de såkalte kulturelle tjenestene og er en av fire tjenester som vi nyter godt av i naturen. De øvrige er *støttende, regulerende og forsynende*. Hensikten med økosystem rammeverkene er å synliggjøre økosystemenes positive bidrag til menneskene, f.eks. mulighetene fjordene og selvrensende vannmasser gir for lakseoppdrett samtidig som havbruk kan bidra til forringelse av økosystemenes forsynende og kulturelle tjenester, som muligheten til fjordfiske, fritidsfiske og allmenhetens muligheter for rekreasjon.

I høringsuttalelsene til kystsonenplanen for Midt- og Sør-Troms kom det fram en rekke elementer ved kyst- og sjøområdene som folk satte pris på og ønsket å ta vare på, og som opplevdes som truet av foreslåtte tiltak. Verdier i høringsuttalelsene kom fra privatpersoner og ulike lag, foreninger og interesseorganisasjoner og var ofte knyttet til viktige områder for bruk av naturressurser, eksempelvis fiskeplasser. Noen høringsuttalelser framhevet også verdien av fjæra som et sted for videreføring av kulturarv – kunnskap om natur, naturbruk og historie. (<https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.2535-6003-2020-02-03>). Mange av disse innspillene kunne plasseres inn under kulturelle tjenester og viser betydningen av å kartlegge disse. Det er uklart om det foretatt samme type kartlegging ved hjelp av høringene til denne planen. Responsen på Sør- og Midt-Troms viser at kystlandskapet er av stor betydning og verdi for mange knyttet til rekreasjon og kunnskapsoverføring.

Bestemmelser og retningslinjer: Hensyn til estetikk, landskap og kulturmiljø (pbl § 11-9, nr 6 og 7)

Arealbruk i sjø omfatter også kaier, brygger og utfyllinger i sjø, eller bygg og anlegg opp til havbruk er legger beslag på både land- og sjøareal. En annen type tiltak knyttet til havbruk er forventet økt bruk av landstrøm til anleggene. Vi har også erfaring med at denne typen tiltak kan virke skjæmmende på freda kulturminner. I denne sammenheng gir vi innspill om at retningslinjer og bestemmelsene må utformes slik at de får et bredere nedslagsfelt for hvilke hensyn som skal tas overfor kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap. Her viser vi konkret til gjeldende

kystsoneplan for Tromsøområdet som eksempel på dette (<https://tromso.kommune.no/document/3782>). I bestemmelsene heter det blant annet tiltak skal ha god estetisk utforming i samsvar med omgivelser og stedlig byggeskikk og at nye tiltak ikke må redusere verneverdien til kulturminner eller kulturlandskap. Slik omfatter ikke planlegging i sjø bare konsekvenser av havbruk. Vi ber om at tilsvarende eller om tilsvarende formuleringer tas inn i planen.

Kulturminner under vann

Etter *Forskrift om fastsetting av myndighet mv. etter kulturminnelovendelegasjonsreglementet for kulturminneforvaltningen* av 1.1.2020¹ har fylkeskommunen ansvar for forvaltning av kulturminner under vann. Fortsatt befinner bemanning og kompetanse seg ved landsdelsmuseene. Derfor er innspillet til kystplanen om kulturminner under vann innhentet fra Tromsø museum, Universitetsmuseet. Planen ble ikke oversendt i kopi til museet ved planstart. Vi ber om at dette blir gjort i det videre arbeidet med planen.

Kystsoneplanen skal definere bruk og vern i sjøområdene i de kommuner som tilhører planområdet. FK/UM vil påpeke viktigheten av forvaltning av marine kulturminner i forbindelse med utredning av konsekvenser for kulturminner og kulturmiljø. Kulturminner under vann, her forstått som skipsfunn gjennom kulturminneloven § 14 og automatisk fredede kulturminner gjennom § 4, er sårbare i flere henseender, hvor trusselbildet er sammensatt. Grovt sett kan man vise til tap/ødeleggelse av kulturminner under vann gjennom tiltak, uønsket dykkevirksomhet samt erosjon/nedbrytning. I denne sammenhengen er det spesielt viktig for FK/UM å få signalisert betydningen av effektive planverktøy, som ivaretar kulturminneinteressene under vann.

Vi ber om at følgene som omhandler kulturminner under vann tilføyes retningslinjene for saksbehandling:

«Arealbruk i sjø avklares ikke i forhold til kulturminner som er vernet etter kml. § 14 (skipsfunn) i forbindelse med arealplaner. Som retningslinje for behandling av søknader må det framkomme i planen at alle tiltak i sjø skal sendes på høring, jf. Kulturminnelovens §§ 9 og 14.»

Samferdsel

Vi kan ikke se at infrastruktur tilhørende fylkesveg som er innenfor planområdet er tatt med i plankart eller i plandokumentene. Det gjelder både eksisterende utbygd infrastruktur og planlagte, regulerte områder. Vi ber derfor om at all kystnær infrastruktur eller infrastruktur i sjø som er bygget ut (undersjøiske tunneller, andre tunneler, bruer, fergeleier og kaier som fylkeskommunen eier/forvalter) synliggjøres med riktig formål/hensynssone. I tillegg må gjøres utsjekk på det som er regulert, men ikke bygget ut. Listene er ikke uttømmende.

Klima

Fylkeskommunen har en forventning om at det som planlegges for, er vurdert i forhold til forventet klimaendringer, klimafotavtrykk og bærekraftig forvaltning. Til varsel om oppstart blei det spilt inn at klimahensyn burde konsekvensutredes, og i planforum blei det etterspurt om hvordan foreslått arealbruk var vurdert i forhold til for eksempel forventet klimaendring som for eksempel oppvarming av havområder. De omtalte problemstillinger knyttet til klima er ikke omtalt i planbeskrivelsen, og en grundig oppsummering av konsekvensutredninger og planens samlede virkning er utelatt i planbeskrivelsen. Gjennomførte konsekvensutredningene har større fokus

---

¹ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-02-15-127?q=forskrift%20om%20myndighet%20etter%20kulturminneloven>

på areal til akvakultur enn hvilke samlede konsekvenser foreslått arealbruk vil få. Det må også bemerkes at det som står under kapittel 4.9 i KU (der sjømatnæringa sitt generelle klimafotavtrykk sammenlignes med klimafotavtrykk til produksjon av kylling, svin, storfe og villfisk i Norge), ikke sier noe om denne kystsoneplanens klimafotavtrykk, dette forventer fylkeskommunen at vurderes jfr PBL https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_2-1-1#KAPITTEL_2-1-1 og § 3-1.» *Oppgaver og hensyn i planlegging etter loven, skal Innenfor rammen av § 1-1 skal planer etter denne lov, punkt g) «ta klimahensyn gjennom reduksjon av klimagassutslipp og tilpasning til forventede klimaendringer, herunder gjennom løsninger for energiforsyning, areal og transport.»*

Vedlegget «Konsekvensutredning» har et kapittel 4.10 «Ikke teknisk sammendrag av overordnet KU», men dette sammendraget ser ikke ut til å ha fanget opp noen negative konsekvenser, både klima (må tolkes som forventa klimaendringer og klimagassutslipp) og havnivåstigning kommer ut som «grønt» uten at avbøtende tiltak framkommer i denne oversikten. Det er bestemmelser om krav til geotekniske vurderinger av kvikkleirefare, og krav til vurderinger av fare for snøskred og steinsprang ved flytting av anlegg (som man kanskje kan si kan knyttes til klimaendringer sett i forhold til naturfarer). Økning av stormfloaktivitet, havnivåendringer og økt bølgepåvirkning sies at ivaretas ved beregning av krav til fortøyninger, og er markert som «grønt» som betyr «positiv eller ingen konsekvens for miljø og samfunnsforhold». Hvordan disse forventa klimaendringene kan slå ut positivt på miljø, krever en forklaring. Forventa klimaendring som «et varmere hav» er ikke vurdert og tatt med i det «ikke- tekniske sammendraget». Her vil fylkeskommunen vise til hva som sies nasjonalt om temaet, se <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/klima/for-myndigheter/klimatilpasning/klimatilpasning-i-sektorer/fiske-og-havbruk/>, sitat side 6 «De marine økosystemene er utsatt fra press fra en rekke menneskeskapt påvirkninger. I tillegg til klimapåvirkninger, som økende temperaturer og havforsuring, vil også press fra andre menneskelige påvirkninger skape stress for livet i havet. Dette kan være overfiske, forurensing, overgjødning og ødeleggelse av habitater. Det er den kombinerte effekten fra alle disse stressfaktorene havet og kystområdene blir utsatt for, som er den store utfordringen. Det er derfor viktig å skape en helhetlig forståelse for den samlede belastningen fra menneskelig aktivitet. Både havnivåstigning, stormflo, havforsuring og generelt større påkjenninger fra vær vil gi økte utfordringer for drift, fremkomst og vedlikehold av infrastruktur langs kysten. Det kan bli nødvendig med endrede krav til dimensjonering, standarder og lokalisering av oppdrettsanlegg.» Fylkeskommunen anser planforslaget som mangelfullt, og anbefaler at det gjøres tilleggsutredninger. Forslagsstiller bør ta med et revidert «ikke teknisk sammendrag av konsekvensutredningene» i planbeskrivelsen, og planens samla virkning må få plass i oppdatert planbeskrivelse. Det vises til veileder til KU -forskriften <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/veileder-om-konsekvensutredning-for-planer-etter-plan-og-bygningsloven/id2864622/> ;sitat: «4.5 Det skal utarbeides et «ikke-teknisk sammendrag» av konsekvensutredningen, slik det framgår av § 17 siste ledd i KU-forskriften. Dette er viktig for å gjøre konsekvensutredningen lett tilgjengelig for allmennheten. Her bør man unngå bruk av fagspråk og bruke et lett forståelig språk. Sammendraget skal fokusere på de viktigste problemstillingene: hva omfatter planene, hvilke alternativer har man vurdert, hva er de viktigste virkningene, og hvordan vil man forsøke å minimere eller avbøte virkningene. Det er viktig at konsekvenser ikke blir underkommunisert, og at sammendraget gir et riktig og balansert bilde av virkningene. Illustrasjoner og kart kan bidra til å gjøre sammendraget lettere tilgjengelig og lettere å forstå.»

Fylkeskommunen vil også vise til nasjonale forventninger knyttet til «kapittel 5 klima, natur, og miljø for framtida», se <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nasjonale-forventninger-til-regional-og-kommunal-planlegging-20232027/id2985764/> , se spesielt nr. 47. «Ved revidering av kommuneplanens arealdel, vurderer kommunen om tidligere godkjent arealbruk skal endres av hensyn til klima, naturmangfold, kulturmiljø, jordvern, reindrift, klimatilpasning,

samfunnssikkerhet og et hensiktsmessig utbyggingsmønster» og 53. «Viktig naturmangfold, jordbruksareal, vannmiljø, friluftslivsområder, overordnet grønnstruktur, kulturmiljø og landskap kartlegges og sikres i planleggingen. Samlede virkninger av eksisterende og planlagt arealbruk vektlegges».

Oppsummering/avslutning

Fylkeskommunen mener at planforslaget slik det nå foreligger har store mangler i forhold til konsekvensutredninger, medvirkning fra berørte parter og et litt for ensidig fokus på akvakulturnæringens behov. Manglene er såpass store og alvorlige at de muligens kan anses for å være saksbehandlingsfeil, siden de kan ha vært av avgjørende betydning for behandlingen av de foreslåtte arealinnspillene.

Fylkeskommunen vil på det sterkeste anbefale at det i det videre planarbeidet:

- gjennomføres nye konsekvensutredninger som følger de kravene som kommer frem gjennom forskrift til konsekvensutredninger.
- Gjennomføres en reel medvirkningsprosess med særlig berørte grupper
- bearbeider planforslaget på bakgrunn av nye konsekvensutredninger, nye innspill fra berørte parter og ikke minst på bakgrunn av de ulike høringsuttalelsene fra sektormyndighetene som blir gitt til det foreliggende planforslaget.
- Gjennomføre 2 gangs høring av et bearbeidet planforslag.

Vi ønsker lykke til med planarbeidet ta gjerne kontakt ved behov for avklaringer, råd og veiledning underveis.

Med hilsen

Anne Øvrejorde Rødven
Avdelingsleder, areal- og samfunnsplanlegging

Andreas Einevoll
Rådgiver, arealplanlegging

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Mottakere:
SKJERVØY KOMMUNE

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
NORD FISKARLAG
KVÆNANGEN KOMMUNE
FISKERIDIREKTORATET

SAMEDIGGI / SAMETINGET
NORDREISA KOMMUNE
KYSTVERKET
MATTILSYNET

Mottakere:
SKJERVØY KOMMUNE

Kopi til:
STATSFORVALTEREN I TROMS OG FINNMARK
NORD FISKARLAG
KVÆNANGEN KOMMUNE
FISKERIDIREKTORATET
SAMEDIGGI / SAMETINGET
NORDREISA KOMMUNE
KYSTVERKET
MATTILSYNET